

İnternet Vatandaşlığı,

Son zamanlarda internet dünyada en çok konuşulan ve bundan sonra da konuşulmayı daha fazla hak eden bir mecra olacaktır.

Ülkemizde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin usul ve Esaslar Taslağı ile başlayan filtre tartışmaları "Güvenli İnternet Kavramını" gündemimize taşımış, güvenlikle ilgili böyle bir gerçek olduğunu anlamak adına faydalı olmuş ve farkındalık oluşturmuştur. Ülkemizdeki bütün vatandaşlarımız öyle veya böyle çocukların internet başında nasıl vakit geçirmeleri ve neler yapmaları gerektiği hakkında fikir sahibi olmuşlardır.

Güvenli İnternet kavramı bize; çocuklarımızın interneti bilinçli kullanımının yollarını öğretmesinin yanı sıra, internette itibar yönetimi, profil hırsızlığı, bilgi paylaşımı, ADSL şifrelerinin paylaşılmaması, e-mail güvenliği, spam e-maillerden korunma, virüslerden korunma, casus yazılımlardan korunma, fishing den korunma gerekliliklerini, diğer bir ifade ile bilgi güvenliği, kişisel verilerin korunması da dahil olmak üzere kurumsal ve kişisel bilgi güvenliğini ve devlet politikasında ise siber güvenlik kavramlarını anlatmaktadır.

Güvenli internet bir defa anlatılarak bitmeyecek bir konudur. Bu nedenle bilinçlenme ve Güvenli İnternet konusunda farkındalık oluşturabilmek için ilkokullardan itibaren çalışmalara başlanması gerekmektedir.

Artık hayatımızda sosyal medya araçları sayesinde dünyanın birçok noktasında arkadaşlarımız olabiliyor. Bilgi alış verişinde bulunabiliyoruz. Ortak duyguları, hobileri, eğlenceleri ve kültürleri paylaşabiliyoruz. Bu da bizi İnternet Vatandaşı yapıyor. İnternet Vatandaşlığının da kendine göre kuralları ve sınırları vardır.

Çocuklarımızı internet vatandaşlığına hazırlamak için ilköğretim müfredatına zorunlu ders olarak Güvenli İnternet, İnternet Vatandaşlığı, e-vatandaşlık, bilgi toplumu, internette yaratıcılık ve girişimcilik gibi başlıklardan oluşacak bir ders eklenmesi kaçınılmazdır. Bu derste bir yandan çocuklarımıza internette kendileri açısından sakıncalı olabilecek hususları ve bunlardan korunma yöntemlerini öğretirken, diğer taraftan interneti maksimum fayda sağlayacak şekilde kullanmalarını öğretmek gerekecektir. Yoksa yalnızca sosyal paylaşım sitelerini kullanan, ancak "akıl terleri ile" üretim yapamayan, fikirler geliştiremeyen bir gençliğimiz olacaktır.

Ailelerin teknolojik gelişmeleri çocuklarından daha geç öğrendiğini kabul ederek, ailelerin Güvenli İnternet konusunda çocuklarına yeterli bilgiyi verememe durumlarını düşünmeliyiz. Son 10 yılda internetin ülkemizde hızla gelişmesinden dolayı özellikle 40 yaş üstü ebeveynlerle çocukları arasında ciddi bir teknolojik uçurum oluşmuştur. Gençlerimiz belki bilgisayar kullanmayı bir şekilde öğrenebiliyorlar ama güvenli internet, e-vatandaşlık, kişisel haklar kavramlarını ailelere de öğretmemiz şarttır. Bu konuda en büyük sorumluluk okullarımıza düşmekle birlikte, toplumun tüm kesimlerinin taşın altına elini koyması ve bu konuda sorumluluk taşıması gerekmektedir.

İnternetin alt yapısına verilen önem kadar; sosyal etkileri aynı oranda dikkate alınmalıdır. Teknolojik dönüşüm kadar; sosyolojik dönüşüme dikkat etmezsek, ailelerine uzak geçlerimize sahip olma riskiyle karşı karşıya kalabiliriz. Buda en temel kurum olan Aile yapısına ciddi zararlar verebilir.

Güvenli İnternet konusunda **Dünyada ve Türkiye’de yapılan çalışmalar OECD nin 2011 raporunda yer almaktadır.**

İnternetin zararlı ya da yasal olmayan içeriklerinden korunmak için pek çok ülke “filtre” uygulamaları geliştirmektedir. Aralarında Türkiye’nin de yer aldığı Avustralya, İtalya, İngiltere, Kore, Japonya, Almanya, İspanya, Kanada, Amerika, Meksika, Danimarka, Yeni Zelanda, İsveç ve Norveç gibi pek çok ülkenin internetin filtrelenmesi konusunda geliştirdikleri uygulamalar ve izledikleri yollar OECD Raporu kapsamında aşağıda ele alınmıştır:

Bu raporda yer almayan son gelişme ise; İngiltere Bakanlar Kurulunun Çocukları korumak amacıyla porno sitelerini yasaklamaları kararı almaları olmuştur.

Suç Barındıran İçerik Ve Cinsel İstismar Filtreleniyor Almanya ve İtalya Örneği

Almanya ve İtalya’da internetin filtrelenmesi zorunludur. Alınan tedbirler kapsamında bu uygulama tüm ülke nüfusu tarafından kullanılıyor ve tüm yasal olmayan ve suç barındıran içerikler kaldırılıyor. Avrupa Birliği’ne üye bazı ülkelerde cinsel istismar içeren içerikler zorunlu filtrelemeye maruz kalmaktadır. Bu doğrultuda Almanya ve İtalya’da yasal zorunluluklar mevcuttur ancak bunlar henüz uygulamaya geçirilmemiştir. Diğer taraftan bazı ülkelerde zorunlu internet filtrelemesinin ifade özgürlüğünü etkilediğine dair endişeler mevcuttur. Bazı ülkelerde filtreleme programları yasal olmayan içeriklere erişimi engellemek için internet servis sağlayıcılarının gönüllü taahhüdü olarak işlemektedir.

Avustralya’da 2008 yılında Siber Güvenlik Planı Hazırlandı

Çocukların çevrimiçi ortamda korunması alanında politik uygulamaların karmaşıklığı göz önüne alındığında Avustralya, Kanada ve İngiltere gibi bazı ülkelerde politik uyumluluğu arttırmak için ulusal önceliklerin tanımlandığı daha bütünsel politika uygulamaları tercih edilmektedir. Avustralya’nın Siber Güvenlik 2008 Planı ulusal stratejiye iyi bir örnek olarak adlandırılmaktadır. Bu plan kapsamında siber güvenlik eğitimlerinin verilmesi, farkındalığın artırılması kapsamında etkinlikler yapılması, hukuki yaptırımlar, internet servis sağlayıcıları için ulusal bazda zararlı içeriklere karşı internet filtrelemesinin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Yasal Ve Teknik Düzenlemeler Yapıldı Avustralya, İtalya, Japonya ve Kore Örneği

İtalya ve Kore’de yasak ve yasa dışı içeriklerin yasaklandığına ilişkin yönetmelikler mevcut. Avustralya, İtalya, Japonya ve Kore’de bildir-kaldır prosedürleri uygulanıyor. Avustralya ise internet filtreleme uygulamalarını henüz planlama aşamasında.

Avustralya, Japonya ve Kore yasal ve teknik düzenlemeleri bir arada yapan ülkeler arasında ilk sırada yer alıyorlar. Bu ülkeler mevzuatlarını sürekli güncelleyerek ya da internete özel yeni mevzuatlar hazırlayarak çocukları internetin zararlı içeriklerinden korumaya çalışıyorlar. Japonya ve Kore içerik

düzenleme çalışmalarını sürdürerek yasal olmayan ya da zararlı olan içeriklerden çocukları koruyorlar ve servis sağlayıcılar tarafından yasal olmayan içeriklerin filtrelenmesini zorunlu hale getiriyorlar.

Japonya’da servis sağlayıcılar bazen reşit olmayan cep telefonu kullanıcılarını korumaya yönelik filtreleme gibi teknik düzenlemelerin yapılmasını tartışıyor.

Japonya’da ulusal politika yaklaşımı kapsamında “Gençlere Güvenli İnternet Kullanımı Sağlayan Çevre Kalkınma Yasası” 2008 yılının Haziran ayında uygulanmaya konuldu. Bu yasa mobil telefon operatörlerine filtreleme servislerini zorunlu hale getirerek çocukları internetin yasal olmayan içeriklerinden ve internetteki zararlı bilgilerden korumayı ve Bilgi Teknolojileri alanında okuryazarlığın geliştirilmesini destekliyor.

Japonya’da Mobil İçerik Değerlendirmesi ve Gözlemlenmesi Birliği, İnternet Rejtingi Gözlem Enstitüsü ve Değerlendirme ve Filtreleme İrtibat Kurulu öz denetim kurulları olarak çalışmalarını sürdürüyorlar. Japonya’nın filtreleme servislerinin yaygınlaştırılması kapsamında hazırladığı aksiyon planı filtreleme servislerine erişimi destekliyor.

ABD ve Kanada’da Çocukları İnternette Korunma Kanunu Var

2000 yılında Amerika’da yürürlüğe konulan Çocukların İnternette Korunma Kanunu federal fon alımını sürdürmek adına okullara ve kütüphanelere yoğunlaşmış durumda. Hükümet, internetin güvenli kullanılmasına ilişkin politikalara ve internet erişiminin filtrelenmesine ilişkin teknolojiye sahip. Kanada Ceza Kanunu ise yasadışı içeriğin kaldırılmasına ilişkin adli sistem sağlıyor.

Meksika Örneği

Meksika’da Meksika İnternet Birliği tarafından internet sitelerine olumlu içerik sağlanırken, zararlı içerik barındırmayan web sitelerine güvenlik mührü basılıyor.

Filtreleme Yaygın Kullanılıyor

Kanada, Danimarka, Yeni Zelanda, Norveç, İsveç ve İngiltere Örneği

Kanada, Danimarka, Yeni Zelanda, Norveç, İsveç ve İngiltere gibi bazı ülkelerde yürürlüğe konan öz ve karşılıklı denetim anlaşmaları kapsamında cinsel istismar içeren görseller ve içerikler internet servis sağlayıcılar tarafından filtreleniyor. Yeni Zelanda İç İşleri Bakanlığı Dijital Çocuk Sömürgeciliği Filtreleme Sistemi ile cinsel istismar barındıran zararlı içerikleri engellemek adına internet servis sağlayıcılarını destekliyor.

İngiltere Çevrimiçi Çocuk Güvenliği Programı filtreleme araçlarına güven inşa etmek adına hizmet veriyor. Bu program kapsamında filtreleme ürünleri İngiltere Standartları Enstitüsü kapsamında bağımsız olarak test edilerek kullanıcılara ulaştırılıyor.

Filtreleme İspanya’da Yasal Zorunluluk

İspanya 2008 yılında yürürlüğe koyduğu uygulama ile potansiyel güvenlik riskleri, teknik düzenlemeler, erişilebilir filtreleme araçları ve internetin yasal amaçlı kullanımı konusunda halkı bilinçlendirmek açısından internet servis sağlayıcılarına yasal zorunluluk getirdi.

Raporda, kanunlar tarafından zorunlu kılınan tamamlayıcı politika örnekleri tablo halinde özetleniyor.

Ülke	Politika Önlemleri	Tamamlayıcı Teknik Politika Önlemleri
Kore	Çocuklar için uygunsuz içerik düzenlemeleri	Ulusal kimlik doğrulama sistemi üzerinden erişimin sınırlanması
İtalya, Kore, Türkiye	Yasaklanan ve yasal olmayan içerik düzenlemeleri	İnternet servis sağlayıcılar tarafından zorunlu filtreleme
İngiltere	Çevrimiçi kumar yasakları	Çevrimiçi kumar siteleri yaş doğrulama sistemi kullanmalı
Japonya	Çocuklar için uygunsuz içerik düzenlemeleri	18 yaşının altındaki cep telefonu kullanıcılarına zorunlu filtreleme
ABD	Çocukların Çevrimiçi Gizlilik Koruma Yasası uyarınca ebeveyn izni şartı	Ebeveynlerin e-mail hesabından e-mail gönderilmesi, ebeveynlerin kredi kartı bilgilerinin ve ebeveynlerden yazılı onay formunun sağlanması

İnternet Kurulu Olarak Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına Öneriler;

“Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’nun 22/02/2011 tarihli ve 2011/DK-10/91 sayılı Kurul Kararı ile gündeme gelen “İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar” hakkında yapılan çalışma sonucunda aşağıdaki öneriler düzenlenmiştir;

a-) “İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar” yönetmeliği daha anlaşılır şekilde özellikle kamuoyunda yanlış anlamalara neden olmayacak şekilde yeniden yazılmalı, bazı maddelerde çelişen unsurlar kaldırılmalıdır. (Bu konuda Bilişim Hukuku Çalışma Gurubumuz metnin yeniden yazılması konusunda çalışma yapmıştır.)

b-) Metinde adı geçen “Standart Paket” kaldırılmalı ve mevcut durum olarak değiştirilmelidir. 22 Aęustos tarihinden sonra mevcut durumda olan kullanıcıların durumları net bir şekilde ifade edilmelidir. Mevcut durumda hiçbir paketi tercih etmeyen kullanıcıların “kayıt yaptıрма veya şifre kullanımı olmayacağı” net olarak ifade edilmelidir.

c-) Ülkemizin sosyo-ekonomik konumu, özellikle kendi coğrafyasındaki rolü dikkate alındığında, internetin küresel doğasına aykırı olarak düşündüğümüz yurtiçi paketi tamamen iptal edilmelidir.

d-) Güvenli İnternet paketi tek olmalı bu kendi içinde aile ve çocuk profili olarak ikiye ayrılmalıdır. Yani mevcut durum ve güvenli internet paketi olarak değiştirilmelidir.

e-) “Güvenli İnternet Paketi” içindeki aile ve çocuk profillerinin beyaz ve kara listelerinin belirlenmesi önemlidir. Çocuk profilinde yalnızca beyaz liste bulunmalı aile profilin de ise beyaz ve kara listeler bulunmalıdır. Bu içerikler ise İnternet Kurulunun içersinde oluşturulacak bir çalışma gurubuyla belirlenmesini öneriyoruz. Bu çalışma gurubunun başkanlığını Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü başkanlığında oluşturulacaktır. Üyeler olarak dört üye üniversitelerin psikoloji, psikiyatri, pedagoji ve sosyoloji uzmanlarından, iki üye aile ve sosyal araştırmalar genel müdürlüğü uzmanlarından, iki üye süreci takip etmeleri amacıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumundan, iki üyede internet Kurulu Sivil Toplum kuruluşlarından oluşmasını öneriyoruz. İnternet Kurulunda bulunan iki STK, bu konuda görüş vermek isteyen üye olmayan diğer bütün STK lar ve akademisyenlerle sürekli olarak temasta olacak ve buradaki görüşleri çalışma gurubuna iletacaktır. Toplumun bütün kesimin düşünce ve önerileri çalışma gurubuna taşınacaktır.